

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och vissa lagar som har samband med den

Till kulturutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och vissa lagar som har samband med den (RP 119/2016 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till kulturutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- upphovsrättsråd Viveca Still, undervisnings- och kulturministeriet
- konsultativ tjänsteman Liisa Huhtala, arbets- och näringsministeriet
- specialforskare Martina Castrén, Konkurrens- och konsumentverket
- teamledare Jouko Koitto, Patent- och registerstyrelsen
- vice verkställande direktör Jukka-Pekka Timonen, Kopioisto
- verksamhetsledare Pekka Sipilä, Finska Musikförläggareföreningen rf
- direktör Martti Kivistö, Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- ordförande Petra Wikström-Van Eemeren, Tekijänoikeuksien käyttäjien neuvottelukunta.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands näringsliv rf
- Suomen Muusikkojen Liitto ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Genom lagen genomförs direktiv 2014/26/EU om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden. Syftet med direktivet är att dels införa en samordnad regleringsram för kollektiva förvaltningsorganisationer, dels förenkla licensieringen av musikaliska verk på den inre marknaden. I Finland har det inte tidigare funnits någon motsvarande lag-

Utlåtande EkUU 30/2016 rd

stiftning om kollektiva förvaltningsorganisationers verksamhet. Även om förslaget främst går ut på att genomföra direktivet, medger direktivet ett spelrum framför allt när det gäller att organisera myndighetstillsynen och att lösa tvister.

Ekonomiutskottet anser att den föreslagna lagstiftningen i princip är väl underbyggd. Den bidrar till insyn på upphovsrättsmarknaden och främjar rättssäkerheten för upphovsrättsinnehavare och användare. I det här sammanhanget vill utskottet lyfta fram dels rättsinnehavarnas självbestämmanderätt och möjligheter att påverka beslut om kollektiv förvaltning, dels användarnas möjligheter att ingripa mot eventuella missförhållanden i de kollektiva förvaltningsorganisationernas verksamhet. Utöver myndighetstillsynen är det också viktigt att främja nyttjandet av förfaranden för alternativ tvistlösning vid hantering av tvister som omfattas av den föreslagna lagen. Lagförslaget och det bakomliggande direktivet är ett sätt att bidra till gränsöverskridande licensiering av musikaliska verk och utveckling av den digitala inre marknaden. Dessutom tar utskottet nedan upp några särskilda frågor som väcktes vid utfrågningen av sakkunniga.

Detaljsynpunkter

Förhållandet mellan konkurrenslagstiftningen och den föreslagna lagstiftningen

I 3 § föreskrivs det om förhållandet mellan den föreslagna lagen och övrig lagstiftning. I 2 mom. står det att konkurrenslagen är primär i förhållande till den föreslagna lagen. På en kollektiv förvaltningsorganisation och en oberoende förvaltningsorganisationers verksamhet ska bestämmelserna i den föreslagna lagen enligt 1 mom. tillämpas i första hand, och som komplettering till dem annan lagstiftning. Sakkunniga bedömer att företrädet inte behöver bestämmas särskilt, eftersom lagförslaget inte påverkar innehållet i eller tillämpningen av konkurrenslagen. Ekonomiutskottet anser att den föreslagna bestämmelsen om att konkurrenslagstiftningen är primär kan leda till osäkerhet och föreslår därför att kulturutskottet överväger att stryka 2 mom. för tydlighetens skull.

Informationsskyldighet i fråga om upphovsrätsintäkter

Utskottet har behandlat frågan om informationsskyldighet när det gäller upphovsrätsintäkter. Informationsskyldigheten enligt direktivet har tagits in i lagförslaget. Enligt en bedömning som sakkunniga kommit med är de föreslagna bestämmelserna om informationsskyldighet onödigt strikta. En strikt skyldighet anses kunna vara till skada för rekryteringen till förtroendeuppdrag inom kollektiv förvaltning. Ett alternativ som föreslagits är att en gradering ska användas för information om intäkter. Utskottet påpekar att direktivet i varje fall kräver att intäkterna meddelas. Bestämmelsen innebär heller ingen stor principiell ändring, eftersom beskattningssuppgifterna är offentliga och därmed redan i nuläget medger omfattande insyn. Den insyn som direktivet sätter som mål säkerställs enklast enligt förslaget i propositionen, så utskottet har inga invändningar mot den valda lösningen.

Sanktioner och inledande av ärenden

Sakkunniga har bedömt att de föreslagna tillsynsbestämmelserna kan leda till tungrodda förfaranden både för dem som är föremål för tillsyn och för de behöriga myndigheterna. Det här gäller dels bestämmelserna om inledande av tillsynsärenden, dels bedömning av förfaranden.

Utlåtande EkUU 30/2016 rd

I 56 § föreskrivs det om inledande av tillsynsärenden. Enligt motiveringen ska begäran om åtgärder få framställas av exempelvis fysiska eller juridiska personer som anser att den kollektiva förvaltningsorganisationens agerande kränker deras rättigheter eller berättigade intressen. I princip kan den som framställer en begäran om åtgärder vara rättsinnehavare, medlem, användare eller en annan kollektiv förvaltningsorganisation. I 56 § finns inga restriktioner avseende dem som har rätt att framställa begäran. Sakkunniga har kommit med bedömningen att rätten att framställa begäran är exceptionellt omfattande och att bestämmelsen kan leda till att begäran om åtgärder framställs av sådana som saknar partsställning, vilket kan störa organisationernas verksamhet. Dessutom bedöms bestämmelserna orsaka problem med tanke på tillräckliga och effektivt disponerade resurser hos patent- och registerstyrelsen, som ska vara tillsynsmyndighet. Utskottet anser emellertid att en avgränsning av rätten att inleda ärenden kan försämra måluppfyllelsen och leda till problem framför allt för upphovsrättsinnehavare och användare som inte står i avtalsförhållande till en kollektiv förvaltningsorganisation.

Lagförslagets 57 § ska för sin del säkerställa att tillsynen sätts in där den behövs. Utskottet påpekar att bestämmelsen trots sin rubrik egentligen inte handlar om ärendenas angelägenhetsordning utan bara anger på vilka villkor patent- och registerstyrelsen får lämna ärenden utan prövning. Ekonomiutskottet föreslår att kulturutskottet överväger om patent- och registerstyrelsens rätt att prioritera åtgärder eller villkoren för att lämna ärenden utan prövning bör preciseras med tanke på att de begränsade tillsynsresurserna ska kunna användas effektivt.

I 65 § föreskrivs det om bedömning av förbjudna avtalsvillkor och förfaranden. Bestämmelsen gäller dels brott mot licensieringsvillkoren enligt 35 §, dels generell oskälighetsbedömning. Sakkunniga har bedömt att bestämmelsen om kollektiva förvaltningsorganisationers oskäliga avtalsvillkor och förfaranden innebär att räckvidden av oskälighetsbedömningen blir obefogat omfattande. Utskottet påpekar att bestämmelsen och motiveringen till den lämnar det ytterst öppet hur oskälighet ska bestämmas. Tolkningsproblem kan också uppstå till följd av dels kravet på skälig ersättning i 35 § 2 mom., dels begreppet rättvis ersättning i motiveringen till bestämmelsen och dess relation till konkurrensrättslig prövning av missbruk av dominerande marknadsställning. Ekonomiutskottet föreslår att kulturutskottet överväger om grunderna för bedömning av oskälighet bör förtydligas.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits. Ikraftträdandet innebär ändringar i organiseringen av såväl de berörda organisationernas uppgifter som myndigheternas uppgifter. Den i direktivet angivna fristen för det nationella genomförandet gick ut den 10 april 2016. Enligt utredning brådskar det med ikraftträdandet också därför att det pågår en rad avtalsförhandlingar. Utskottet ser det som viktigt att lagstiftningen snarast träder i kraft. Men samtidigt bör också organisationerna och myndigheterna ges tillräckligt med tid för att anpassa sin verksamhet, så utskottet föreslår att kulturutskottet överväger om de föreslagna övergångsbestämmelserna fungerar och är skäliga.

Utlåtande EkUU 30/2016 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att kulturutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 29.9.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kaj Turunen saf
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Harry Harkimo saml.
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Rami Lehto saf
medlem Mika Lintilä cent
medlem Martti Mölsä saf
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Joakim Strand sv
medlem Antero Vartia gröna
ersättare Sari Essayah kd.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.